

KYMI-YHTYMÄ

HENKILÖKUNNAN
JULKAISU

- 1 Eläkeläisemme
- 2 Eläkeläisiämme tervehtimässä Vuolenkosken lomakodissa
- 6 Vanjärven vanhusten koti
- 8 Hallan eläkeläiset kerhoilevat ja askartelevat
- 12 Vanhojen jumalniemeläisten kertomaa
- 15 Voikan uusi konttorirakennus harjakorkeudessa
- 15 Työturvallisuusnäyttely
- 16 Harrastusurheilukilpailujen merkkimiehiä
- 18 Kymi-Yhtymän 18. kesäestaruuskilpailut
- 20 Pitkäaikaisesti palvelleita
- 20 Merkkipäiviä
- 23 Manan majoille
- 24 Toimituksen tuolilta

Kirjoitusten ja kuvien lainaaminen ilman lupaa kielletty.

TOIMITUS: VASTAAVA TOIMITTAJA: VEIKKO TALVI - TOIMITUSSIHT.: HELI KYLLÖNEN - KIRJAPAINO: KOUVOLAN KIRJA- JA KIVIP.

Vanjärven kartanon uusklassilista tyyliä oleva kaunis päärakennus, jossa on jo kymmenkunta vuotta toiminut Högforsin Tehtaan vanhusten koti

Lehtemme toimitus on käynyt tapaa-
massa yhtiömme eläkeläisiä Vuolen-
kosken lomakodissa, Vanjärven vanhus-
ten kodissa, Hallan eläkeläiskerhoissa
ja myös heidän pikku kodeissaan. Ker-
romme eläkeläistemme kuulumisista,
heidän muistoistaan, ajatuksistaan ja
harrastuksistaan. Lukijamme saavat var-
maan vakuuttavan käsityksen siitä, että
nämä varsinaisen ansiotyönsä päättä-
neet eläkeläisemme elävät edelleen toi-
meliasta ja sisältörikasta elämää ja että
he tuntevat kuuluvansa lujin sitein yh-
tiöömme. He ovat yhä edelleen suuren
yhtiöläisperheemme jäseniä.

Täydellä teholla jatkuvasta uudis-
rakennustoiminnasta annamme jälleen
pienen väliaikatiedotuksen. Voikan uusi
konttorirakennus on ennättänyt harja-
korkeuteensa ja harjannostajaiset on

vietetty. Rakennuksen lasketaan valmis-
tuvan ensi tammikuussa.

Harrastusurheilu on vuodesta toiseen
saavuttanut suuren suosion yhtiöläis-
temme keskuudessa. Usealle tämä har-
rastus on muodostunut kestäväksi. Vuo-
desta toiseen he tuntevat kuntonsa ja
mielenterveytensä vaativan liikuntaa
hiihtoladuilla, teillä ja poluilla sekä ve-
den valtakunnassa. Esittelemme lehdes-
sämme viisi tällaista harrastusurheilijaa.
Heidän saavutuksensa on kyllä julkisuu-
den arvoinenkin. Kymmenen vuoden
aikana he ovat keränneet viisi arpa-
suoritusta vuosittain ja siten saaneet
yhtymän kultaisen harrastusmerkin.

Syyskuun numerossa julkaisimme yh-
tymämme kesäestaruuskilpailujen tu-
lokset. Ajan niukkuuden takia jäi kuva-
sato tämän numeron palstoille.

Eläkeläisemme

Yhtiössämme oli syyskuun lopussa laaditun tilaston mukaan omakohtaisia vanhuuseläkkeen saajia miehiä 701 ja naisia 353 eli yhteensä 1.054. Heillä oli siis eläkkeelle siirtyessään takanaan vähintään 20 vuoden palvelus yhtiössämme ja miehet olivat täyttäneet vähintään 65 ja naiset 63 vuotta. Lisäksi työkyvyttömyyseläkettä sai 179 miestä ja 84 naista eli yhteensä 263. Täten omakohtaista eläkettä nauttivien kokonaismäärä oli 1.317 eli yli 15 pros. yhtiömme vakinaisen henkilökunnan määrästä.

Tämän varsinaisen eläkeläisryhmän lisäksi yhtiössämme on 1.041 perhe-eläkeläistä, joista naisia 903 ja lapsia 138. Jos laskeamme nämä molemmat suuret ryhmät yhteen, nousee varsinaisten eläkeläisten ja perhe-eläkettä nauttivien kokonaisluku 2.358:aan.

Eläkeläisperheemme kasvulla näin suureksi on ymmärrettävää syynsä. Paria poikkeusta lukuun ottamatta tehtaamme ovat vanhoja. Ne ovat kasvattaneet ympärilleen tehdasyhdyskuntia, jotka saavat pääasiallisen toimeentulonsa juuri näistä yhtiömme tuotantolaitoksista. Useiden sukupolvien aikana olot ovat vakiintuneet. Tehtaalaiseksi antautuminen tietää tiettyä sosiaalista asemaa ja turvallisuudentunnetta. Määrätietoisien koulutuksen avulla annetaan tarpeelliset pohjatiedot tulevia ammatteja varten ja tällä tavoin nuoren miehen ja naisen elämä saa vankan pohjan ja selvän suunnan. Heistä tulee yhtiöläisiä ja palvelussuhteet muodostuvat useimmissa tapauksissa läpi elämän kestäviksi.

Suuri eläkeläisperheemme on tästä yhtiöllemme ominaisesta tunnuspiirteestä mitä vakuuttavimpana osoituksena. Ja voimme kaikki olla yksimielisiä siitä, että tällainen asiantila koituu niin yksilön ja yhtiön kuin myös yhteiskunnan hyväksi.

Eläkeläisperheemme on kuitenkin aikaisempaan verrattuna jonkin verran muuttunut. Melkein tähän saakka on yleensä pyritty olemaan työssä niin pitkään kuin se terveyden ja työkyvyn puolesta on vain suinkin ollut mahdollista. Tällöin on useasti jouduttu siirtymään vaativammista töistä helpompiin ja yksinkertaisempiin. Viime aikoina on kuitenkin alettu noudattaa eläkkeelle siirtymistä määrätyn ikärajan saavutettua. Tämä onkin täysin sopusoinnussa nykyaikaisen sosiaalisen ajattelutavan kanssa, jonka mukaan vanhuuden tulisi muodostaa ihmisen elämänvaiheissa oma tärkeä jakso ilman jokapäiväisen työn tuottamaa rasitusta. Teollisuusammatit ovat myös muuttaneet luonnettaan. Tarvitaan entistä enemmän koulutusta ja yhä mutkikkaammiksi tulevien laitteiden tuntemista sekä nopeata tilanteiden hallitsemista, joten korkeasta iästä on luonnollisestikin haittaa tällaisten vaativien tehtävien hoitamisessa.

Yhtiöläisperheemme on siten nuorentunut. Joukossa on entistä enemmän henkisesti virkeätä ja hyvissä voimissa olevaa väkeä. He puuhailevat mieliharrastustensa parissa, ottavat kiinteästi osaa yhteiskunnalliseen elämään ja parhaassa tapauksessa osaavat nauttia elämästään enemmän kuin ennen. Tämä on mielihyvin pantava merkille, ja kun eläkkeelle siirtyvät osaavat ottaa asian oikein, ei 'oloneuvokseksi' nimittäminen merkitsekään syrjään joutumista vaan sellaista vaihetta elämässä, jolla on asianomaiselle paljon ja arvokasta tarjottavana.

Eläkeläisiämme tervehtimässä Vuolenkosken lomakodissa

Eläkeläisten
keskustelukerho
tehtaalaismaailman
syntyjä syviä
pohtimassa

Keski-ikä seitsemänkymmenen paremmalla puolella, uskollisen päivätyön pituus lähemmä puoli vuosisataa ja kruununa neljä kultahääparia. Mistäpä muualta sellaisen joukon tapaisi kuin yhtiöläistemme omasta piiristä. Eikä sellaista kokoonpanoa tarvitse varta vasten sommitella. Ei muuta kuin menee vierailemaan Vuolenkosken lomakotiin silloin kun siellä on joku eläkeläisryhmä viettämässä 'luontoisetuihinsa' kuuluvaa virkistyslomaa.

Näitä eläkeläisten virkistyslomia on järjestetty kymmenen vuoden ajan. Keväin syksyin vierailee Vuolenkoskella kolme ryhmää — siis kuusi ryhmää vuodessa — vahvuuden ollessa kerrallaan lähes kolmekymmentä. Lomailu kestää neljä vuorokautta ja kunkin vuoro tulee noin neljän vuoden päästä. Ne ovat odotettuja tapauksia ja kuka

vain kynnelle kykenee on valmis lähtemään matkaan. Aviopuolisot otetaan mukaan, kuinkas muuten.

Tällaisen Vuolenkoskella virkistyslomaansa viettävän eläkeläisjoukon vieraana meillä oli tilaisuus olla kaunis syksyinen päivä. Ja siitä muodostui antoisa tapaaminen ainakin meille itsellemme. Vastaanotto oli sydämellinen ja tuossa tuokiossa oltiin keskenämme hyviä tuttuja. Ja olihan siellä joukossa useita eläkeläisiä, joiden kanssa olimme parempia kuin hyvän päivän tuttuja jo ennestäänkin. Jälleen saatoimme todeta, kuinka vanhojen ihmisten käyttäytymisessä on arvokkuutta, luontevuutta ja aitoutta, josta meillä nuoremmilla olisi paljon oppimista. Ja tällaisessa läheisen yhteenkuuluvaisuutensa tuntevassa joukossa nuo hyvät ominaisuudet aivan kuin vahvistuvat. Tuollainen monen

mielestä ehkä epämääräinen käsite kuin yhtiöläisperhe muuttuu eläväksi todellisuudeksi. Pitkä päivätyö saman yhtiön palveluksessa, samassa ympäristössä hankittu elämäkokemus ja samanlaisissa olosuhteissa vietettävä vanhuus ovat muovanneet tästä elämänkoulun läpikäyneestä joukosta sellaisen, joka todella tuntee kuuluvansa yhteen perhepiiriin. He itse pitävät tätä yhteenkuuluvaisuutta luonnollisena asiana ja iloitsevat toistensa tapaamisesta, jollaiseen tällainen muuttaman päivän virkistysloma saman katon alla tarjoaa mitä parhaat edellytykset.

Eläkeläisten lomapäivä Vuolenkoskella kuluu 'ratevasti', kuten täkäläisessä puheessa asia sattuvasti sanotaan. Se tapahtuu leppoisasti seurustellen. Muistellaan menneitä, keskustellaan eläkeläisten omista

'päivän kysymyksistä', lauletaan, inostutaan hauskoihin seuraleikkeihin, pelataan tammea, heitetään rengasta ja tikkaa ja retkeillään lomakodin kauniissa ympäristössä. Eihän kaikkien kunto ole enää paras mahdollinen, mutta kun välillä otetaan lääkärin määräämät tipat ja rohdot, niin ei pieniä kipuja ja kolouksia muistutakaan. Parasta on tuo huumorin höystämä leppoinen ilmapiiri, joka ottaa väkisinkin jokaisen mukaansa.

Saadaksemme keskustelun sujuumaan keskitetymin ja johdonmukaisemmin pyysimme eläkeläisten joukosta muutamia pöydän ympärille eräänlaiseksi keskustelukerhoksi. Muut muodostivat kuulijakunnan, mutta puhevaltaa ei heiltä tietenkään evätty. Hyvät lukijat, näette tämän 'viisasten kerhon' tämän aukeaman alkukuvassa ja esittelemme heidät tässä vasemmalta lukien: Anna Laine, Iitin Lyöttilässä syntynyt, 71-vuotias ja 46 vuotta paperisalissa työskennellyt; Ristiinan pitäjästä syntyisin oleva 65-vuotias August Kurvinen, sähkömies ja 42 vuotta yhtiötä palvellut; Hei-

Neljä kultahääparia:
Mäkiset, Lindenit, Kiviset ja Oksaset

Komea joukko tämä virkistyslomaansa viettävä eläkeläisryhmä

nolan maalaiskunnasta maailmalle lähtenyt Juho Lanto, niin ikään sähkömies, 69-vuotias, 40 vuotta yhtiötä palvellut ja ansioitunut kunnallismies, joka on oman työnsä ohella uhrannut aikansa paikkakunnan sosiaalitoiminnan hyväksi; kultahääpari Lydia ja Otto Mäkinen, vaimo Valkealasta, mies Laukaasta, 70-vuotias Otto Mäkinen toiminut 50 vuotta yhtiössä, josta pitkän aikaa Kymin selluloosatehtaan kuorimon etumiehenä; lomalaisryhmän johtaja sosiaalitarkastaja Toini Iivanainen ja keskusteluryhmän toinen kultahääpari Samuel ja Anna Oksanen, 58 vuotta avioliitossa olleet,

kumpikin Jaalasta kotoisin, Samuel Oksanen jo 84-vuotias ja aikanaan lähes puoli vuosisataa yhtiötä selluloosatehtaalla sekä koskityömailla palvellut. Kas siinä muutamia lyhykäisiä henkilötietoja keskustelukerhomme jäsenistä.

Jokaisen miehen kohdalta tehtaalaiseksi tulo oli edellyttänyt muuttoa maalta tehtaan tuntumaan. Heidän lapsuutensa ja nuoruusvuotensa oli kulunut maalaisympäristössä ja kaiken lisäksi ankarassa työssä. Pieneläjien lapsina jouduttiin paimeneen heti kun vain kynnelle kyettiin. 'Sarvipäiden vänrikkinä' oli jokainen ollut, samoin istunut reen

pajulla ja ajanut mutakuormaa suolta pellolle. Isot miehet olivat kyllä kuorman lapiointeet ja taasen pellolla hajoittaneet, mutta auta armias jos sattui kuorma nuorelta ajajalta kaatumaan, ei siinä silloin hänen päättään silitelty. Ei ollut renkipojankaan asema kehuttava varsinkin jos joutui maistamaan ankaran isännän mielivaltaa. Saadakseenväen riiheen saattoi isäntä turvautua sellaiseenkin kepposeen, että käänsi kellon viisareita kaksi tuntia eteenpäin ja ajoi unenpöppöröisen väkensä kohta puolenyön jälkeeseen riiheen. Nämä nuoruuden kokemukset olivat säilyneet muistissa niin elävinä, että ilman muuta tuli mieleen Väinö Linnan "Täällä Pohjantähden alla".

Elämän ankeus ja varsinkin äärimmäisen pienet ansiot saivat nuorukaiset hakeutumaan tehtaan töihin. Kysyimme, miltä se maistui renkipojan hommiin verrattuna. Pitkä oli työpäivä tehtaassakin, työvälineet ja työtavat alkeelliset nykyisiin verrattuna, joten työn makuun kyllä täälläkin pääsi. Mutta työaika oli säännöllinen, elettiin pilin puhalluksen mukaan eikä niin kuin maalla, jossa kiireisinä aikoina housut vielä heiluivat naulassa, kun aamuvorhaisella piti nousta ylös. Ja yksi asia kallisti vertailun vaa'an

eittämättä tehtaan puolelle. Tili oli monin verroin runsaampi. Pääsi niin kuin oikean elämisen makuun.

Tätä tiliä koetettiin vielä ylimääräisestikin kartuttaa. Niinpä Anna Oksanen oli usein mennyt auttamaan Samueliaan tulikiven karräämisessä. Sillä aikaa kun mies oli täyttämässä keittokuulaa selluloosa-tehtaassa, oli Anna karrännyt tulikiveä, minkä työn Samuel Oksanen oli saanut kuulamiehen homman ohella urakalla suorittaakseen.

Tämän naisten 'kahvikerhon' jäsenillä on pitkä tehtaalaisura takanaan

Alma Linden
ja Toivo Lahti
fortunaa
pelaamassa

Maalta peritty ahkeruus ja työtä pelkäämättömyys ei hellittänyt otetaan näissä uusissakaan olosuhteissa. Liikuttavia olivat tarinat ainaisesta puurtamisesta ja yrittämisestä kodin ja suuren lapsilauman hyväksi. 11-henkisen perheen pää Otto Mäkinen kulki vapaapäivinäan markkinoilla, osti ja myi hevosia sekä lehmämiä. "Nuorena kuletaan markkinoilla ja vanhana voivotellaan", tuumiskeli Mäkinen. 35 vuotta yhtämittaa perheessä pidettiin lehmää ja väliin oli lisänä se markkinalehmäkin. Oli myös kymmenkunta kanaa ja possu. Eipä sellaisen tehtaalaisvaimon päivä paljon eronnut maalaistalon emännän työpäivästä.

August Kurvinen kertoi, että hänen vapaa-aikansa olivat kuluneet tarkkaan kirvesmiehen töissä, ka-lastuksessa ja metsästyksessä. Monta rakennusta hän oli sivutöikseen urakoinut joko vesikattoon tai valmiiksi saakka. Oli siinä sivussa tullut tehtyä itselleenkin talo, jonka yksi nurkka oli pystytetty tilirahoilla, toinen kirvesmiehen urakoista saaduilla, kolmas kalastuksen ja neljäs metsästyksen tuottamalla an-

siolla. Näin hän leikillisesti luonnehti talonsa rahoituspuolta.

Anna Laine vakuutti viihtyneensä hyvin paperisalissa. Työtavat ovat sielläkin muuttuneet ja tulleet helpommiksi. Ennen piti käsivoimin nostaa papeririisit korkealle ja se kävi voimille. Erityisesti hän tahtoi korostaa sitä, että työpaikalla oli aina vallinnut hyvä henki ja hän on mielissään, kun joku työtoveri käy häntä, eläkeläistä, tervehtimässä ja kertomassa työpaikan kuulumisia.

Kun insinööri Ramsay aikanaan tuli Kymin paperitehtaan johtajaksi, sanoi hän ihmetellen mestari Nikulalle: "Kuinka nämä tytöt ovat niin fiinejä. Kun minä heitä tuolla silalla katselin, niin ne näyttivät kuin enkeleiltä", johon Nikula vastasi: "Ne ovatkin paperienkeleitä, mutta kretonkia se leninki vain on, ei sen fiinimpää". Silloin kuten nytkin oli naisten kunnia-asiana olla työssä siististi puettuna ja valkoinen esi-liina kuului säännöllisesti työasuun.

Paljon oli haastateltavillamme tarinoitavaa pitkän työpäivänsä varrelta. Ja kun he kaikki saattoivat katsella asioita laajasta näkökulmasta, saivat heidän havaintonsa aivan erityistä kokemuksen patinaa päälleen. He olivat omakohtaisesti saaneet kokea suunnattoman edistymisen. Työpäivä oli lyhentynyt, työ tullut ruumiillisesti monin verroin helpommaksi, mutta henkisesti vaativammaksi, herrat muuttuneet kohteliaammiksi ja ansiot kasvaneet suuremmiksi. He tunsivat syvää kiitollisuutta siitä, että olivat itse saaneet olla mukana luomassa tätä uutta parempaa aikaa. Ei ollut keronnassa katkeruutta, vaikka oli toisinaan ottanutkin voimille. Omaksi ja yhteiseksi hyväksi oli kaikki koitunut.

Erästä asiasta haastateltavamme olivat kuitenkin huolissaan. He eivät oikein jaksaneet ymmärtää,

miksi nuoremman polven edustajat nykyisin ovat niin tyytymättömiä, vaikka he saavat elää paljon yltäkylläisemmässä ja valmiimmassa maailmassa kuin he aikanaan. Heidän kokemuksensa mukaan tyytymättömyys on paikallaan silloin kun siihen on aihetta, mutta kun se syntyy aivan kuin jonkinlaisen henkisen sairauden sanelemana, niin silloin se menee yli vanhan polven ymmärryksen. Näin tuumivat yhtiö-

yhtiömme väkeen he kaikki tuntuivat läheisesti kuuluvan.

Kun oli vielä kuvattu kultahääparit, käyty puiston katveessa ottamassa ryhmäkuva koko joukosta ja kahvinjuonnin yhteydessä sijoitettu niin ikään valokuvausta varten samaan pöytään ne naiset, jotka olivat olleet vakinaisessa työssä yhtiössä ja nauttivat siten omakoh- taista eläkettä, jatkui päivä lomakodin ohjelman mukaisesti. Oli sau-

Intohimoinen
kalamies
August Kurvinen
lomakodin vesillä
kalaonneaan
kokeilemassa

läisvanhukset, jotka olivat käyneet kovaa elämän koulua — varsinainen koulunkäynti olikin monelta jäänyt kesken, kun piti jo koului- käisenä tarttua käsiksi ansiotyöhön. Mutta heidän viisasta elämän- asennettaan kuullessamme tulimme vakuuttuneiksi, etteivät he olleet turhaan ponnistelleet, turhaan leiviskäänsä hoitaneet.

Juttu luisti ja monet keskustelu- piirin ulkopuoleltakin puuttuivat keskusteluun. Heidän sanomansa vahvistivat edellä kertomaamme. Samanlaisia olivat olleet kokemukset ja samanlaisia myös elämän- asenteet. Saman suuren talon, oman

napäivä ja siitä sitä saatiinkin uutta puheenaihetta. Lomakodin vanha sauna oli voimalaitostöiden takia joutunut osittain veden varaan ja virkaheitoksi ja rantaan hieman ylemmäksi oli vastikään rakennettu uusi sauna. Siihen oli muurattu uuden- aikainen pikakiuas ja sen tii- moiltakos jo etukäteen aprikointiin, millaiselta mahtoi sellaisessa jatku- vasti lämpiävässä saunassa löyly maistua. Meillä itsellämme ei ollut enää aikaa jäädä saunan ihanuu- desta nauttimaan, mutta kun tava- taan, niin kyselläänpä Vuolencos- ken lomakodin uuden saunan löyly- kuulumiset.

Högforsin tehtaan
eläkeläisiä nykyisen
kotinsa portailla

Vanjärven vanhusten koti

Luoteisen Uudenmaan laajoin kaarin kumpuileva maisema saa matkailijan mielen juhlalliseen viireeseen. Varsinkin näköalojen avaruus ja suurpiirteisyys, mutta silti alituinen vaihtelevuus tarjoavat jotakin sellaista, joka saa meidät tuntemaan kuin "Kotomaamme koko kuva, sen hymyilevät äidinkasvot" olisivat silmäimme edessä. Suurta rauhaa huokuvien metsien vastakohtana levittäytyvät laajat peltoaukeamat viettävine rinnemaiseen kertoen vuosisataisesta uurastuksesta, mutta myös luonnon anteliaisuudesta maamiestä kohtaan.

Parhaimmillaan tämä vaikuttava näky avautuu eteemme Vanjärven kartanon tienoilla. Vanhan herraskartanon ajoilta on peräisin viljelysaukean mahtavuus. Se on yhä säilynyt, vaikka maita viljelevätkin nykyisin täältä uuden kotiseudun löytäneet karjalaiset. Heidän taloilleen on löytynyt kauniita paikkoja metsän niemien nenistä ja rinne-

mailta eikä kartanon maiden jakaminen uusien viljelijöiden kesken ole siten väkivaltaisesti pirstonut juhlavaa kokonaisuutta.

Mutta entä vanha kartano? Siinä sen päärakennus seisoo arvokkaana vanhan puiston keskellä liki maantietä. Etäämpänä sijaitsevien komerien talousrakennusten tienoilla on hiljaista, mutta itse päärakennus vanhoine väenrakennuksineen tuntuu asutulta. Puisto ja pihamaa samoin kuin laaja omenapuutarha ovat hyvin hoidettuja ja tätä kaunista ympäristöä hallitsee ihastuttava päärakennus, viimeistä piirtoa myöten uusklassillisen tyylikauden luomus lähes puolentoista vuosisadan takaa.

Voisi hyvin kuvitella, että rakennuksen kuistille ilmestyisi kartanon vallasväki. Mutta ovi pysyy kiinni ja tuntuu siltä kuin kartano haluaisi säilyttää salaisuutensa. Käymme sisään ja ketkä ovatkaan meitä vas-

tassa: parikymmentä virkeätä vanhusta pyhävaatteisiin pukeutuneina. Siinä he istuvat kodikkaasti avarassa eteishallissa ja ottavat meidät ystävällisesti vastaan.

Lukijamme kyllä tietävät ennestään, keitä nämä talon nykyiset haltijat ovat. He ovat Högforsin tehtaan eläkeläisiä, jotka ovat saaneet täältä vanhuudenkodin. Maanlunastuslakia toteutettaessa yhtiö, jonka haltuun kartano oli oston kautta siirtynyt v. 1923 ja jota se viljeli erittäin voimaperäisesti, menetti kartanon maat päärakennusta ja puistoa lukuun ottamatta. Mutta ra-

kennuksille keksittiin sopiva käyttö, siitä tehtiin högforsilais-vanhusten koti. Tämä muutos tapahtui kymmenisen vuotta sitten ja siitä lähtien kartanon ei ole tarvinnut pitää tyhjinä huoneitaan.

Meidät otetaan vastaan laululla. Seitsemän hengen muodostama naiskuoro laulaa hartaasti

Vanjärven mäentöyräällä vanhusten koti on. Ympäriällä kuuset huminoi, pikkulintuin laulu soi. Tähdetkin kirkkaammin luo loistettaan.

Ajan mukaan vuodet vierii, vanhuus tullut on.
Missä maja sellainen lämmin oisi vanhuksell'.
Johti Luoja tehtaan suojaan meidät jokaisen.

Laulu jatkuu ja kumpuaa lämpimästä sydäimestä, eikä sitä voi lii-
kuttumatta kuunnella. Se on tämän
kodin johtajattaren rva Hilma Snell-
manin sepittämä. Hänkin on eläke-
läinen ja siksi hän on niin aidosti
osannut tulkita eläkeläisten ajatuk-
set ja tunteet tässä herttaisessa lau-
lussaan, jonka kaksi ensimmäistä
säkeistöä olemme tähän kirjoitta-

Mutta mennäänpä vielä tähän
vanhusten kodin naiskuoroon. Se
kyllä ansaitsee lähemmäkin esitte-
lyn. Kuorolaisten keski-ikä on 74
vuotta, mitä ennätystä ei varmaan
hevin lyöä. Rva Snellmanin lisäksi
laulavat kuorossa Emilia Rantanen,
Lydia Nieminen, Hilma Hag, Matil-
da Nurmi, Selma Koskinen ja Alda
Lund.

Pääkartano on naisten talo. Siinä
on neljätoista tilavaa huonetta, jois-
sa jokaisessa on yksi asukas. Kukin
heistä pitää omaa talouttaan, sillä
huoneissa on joko puu- tai sähkö-
liesi. Vanjärven vanhainkoti ei ole-

Iltaisin ja väliin muulloinkin ko-
koonnutaan tilavaan halliin seurus-
telemaan, kuuntelemaan radiota,
keskustelemaan päivän tapahtumista
ja muistelemaan nuoruuden muisto-
ja. Välillä lauletaan ja ilta kuluu
rattoisasti. Sukkapuikot ja virkkuu-
neulat liikkuvat ahkerasti. Tämä
onkin eräänlainen 'sukkakerho',
jonka aikaansaannokset muutetaan
rahaksi sosiaaliosaston järjestämissä
jouluuimyjäisissä Karkkilassa. Näin
ansaitut varat käytetään yhteiseen
virkistykseen, varsinkin matkoihin.
Hiljattain oli juuri käyty Tamme-
lassa saakka Saaren kansanpuistoa,
Lounais-Hämeen pirttiä ja Kauko-
lanharjun näköalaa ihailmassa.

Parasta kaikesta kuulemastamme
oli kuitenkin se, että Vanjärven
vanhukset ovat tyytyväisiä oloonsa
ja elämäänsä täällä uudessa kodis-
saan. Ja jos he joskus alkavat ikä-
vöidä Karkkilaan, niin matka käy
helposti kartanon vieritse kulkevalla
linja-autolla. Perjantaisin toripäivi-
nä käy vanhuksia varta vasten jär-
jestetty 'toriauto' noutamassa heidät
aivan portaiden edestä ja tuo heidät
samaa paikkaan takaisin. Sillä
lailla siellä Vanjärven kartanossa
eletään.

Kodin johtajatar
Hilma Snellman —
eläkeläinen hänkin

Vanjärven
vanhusten
7-jäseninen
naiskuoro

Vanjärven
vanhusten kodin
miehistä puolta
edustaa tässä
Hjalmar Kultavirta

neet. Tällä kuorolla on muitakin
johtajattarensa sepittämiä lauluja,
joista kuulemme vielä yhden "Oi,
kuinka kaunis tää Herran luonto
näin kevätkesällä olla voi". Näissä
laulusepitelmissä kuvastuu herkästi
kosketus suureen luontoon, mutta
se onkin aivan käden ulottuvilla.
Näköala avaralta kuistilta on para-
ttiisimaisen kaunis. Puiston takaa le-
vittäytyvät laajat vainiot, joiden
keskellä välkkyi vehmas Vanjärvi.
Vanhukset käyskentelevät puistossa
ja retkeilevät toisinaan kauempana-
kin. Talvisin ovat yhteiset kelkka-
matkat suosittuja.

kaan mikään laitos vaan todella
vanhainkoti. Aukkaat ovat tuoneet
tänne muuttaessaan omat huoneka-
lunsa, sijoittaneet lipaston päälle ja
seinille omaistensa valokuvat, itse
he laittavat ruokansa ja niin huo-
neesta on tullut kullekin sievä ja
viihtyisä vanhuudenkoti. Keskus-
lämmitys ja vesijohto lisäävät asu-
misen mukavuuksia. Piharakennuk-
sissa asuu muutamia pariskuntia ja
nämä asumukset ovat yhtä siistejä
ja kodikkaita kuin päärakennuksen
huoneetkin. Muutama sata markkaa
kuukaudessa tästä maksetaan, ja
joten se puoli on myös kunnossa.

Hallan eläkeläisiä syysjuhlassaan katselemassa rva Evo Weckmanin filmaamaa ja esittämää elokuvaa

Hallan eläkeläiset kerhoilevat ja askartelevat

Tämän päivän Halla ei ole sama kuin eilispäivän. On silta ja rautatie, on kiiltäväseinäinen kuivaamo ja jättiläismäinen siltanosturi. Entä tapulit! Ennen ne olivat ajan kanssa taiten tehtyjä, yhtä suoraryhtisiä kuin kaartilaiset paraatissa, mutta nyt ne muistuttavat pikemminkin alokkaita. Kiskot lautatarhan vaiheilta ovat hävinneet ja surisevat trukit kiitävät tapulien välissä kuin tuli hännän alla standartin lautapaketti leukapielissään tai mahansa alla. Kovin on erilaista kuin ennen.

Sanovat tämän johtuvan siitä, että kilpailu markkinoilla on ankara. Ei pärjätä enää käsipelillä, vaan on kaikessa mahdollisessa turvauduttava työtä jouduttaviin ja helpottaviin koneisiin sekä laitteisiin. Ja totta se onkin. Useat sahateollisuuden perinteelliset työtavat ja -menetelmät ovat osoittautuneet aikansa eläneiksi ja teknillinen edistys moninaisine konsteineen on tullut avuksi. Yksi

päämäärä on kuitenkin pysynyt samana. Hallan sahatavaralla on vuosikymmeniä ollut hyvä maine maailmanmarkkinoilla ja tätä aikaisempien hallalais-polvien luomaa perinnettä pidetään jatkuvasti yllä.

Eikä vanhaa Hallaa ole muutenkaan kokonaan pyyhkäisty pois. Tarvitsee vain silmäillä sahasaaren pohjoiskulmaa, siellä vanhat pytingit ovat yhä paikoillaan muistuttaen entisistä ajoista. Ne ovat kunnostettuja ja maalattuja, mutta vanhahtavan leimansa ne ovat säilyttäneet.

Kaikkein syvimmälle vanha Halla on kuitenkin juurtunut hallalais-eläkeläisten mieliin. Harvoin joutuu kokemaan sellaista kotiseudun tai tässä tapauksessa paremminkin saaren kotisaaren rakkautta. Eikä tuo pieni saari, josta suurimman osan on vienyt saha lautatarhoineen, ollut edes kaikkien siellä työskentelevien asuinpaikkakaan. Hallalaisia

Kanttori Jalmari Aalto (vas.) kertoi Jumalniemen kerhossa Elias Lönnrotista virsirunoilijana

asui silloin kuten nytkin Perävarpissa, Suulisniemessä, Popinniemies-
sä ja muissa lähikyissä, mutta perin-
juurin hallalaisiksi he tunsivat its-
ensä ja mitään tästä hallalaisuu-
desta ei vanha polvi ole menettä-
nyt. Tämän huomaa heti, kun an-
tautuu juttusille Hallan eläkeläisten
kanssa.

Kosketuksen saamiseen vanhojen
hallalaisten kanssa tarjoutuu kyllä
tilaisuuksia, niitä ei tarvitse hake-
malla hakea. Hallassa lienee eläke-
läisiä suhteellisesti eniten kuin mis-
sään muussa toiminnassa olevassa
tuotantolaitoksessa maassamme. En-
tiseen aikaan tarvittiin juuri silloi-
sista työtavoista johtuen sahan töis-
sä paljon väkeä, ja kun työsuhteet
muodostuivat kestäviksi huolimatta
lähiseudun muiden sahojen ja teh-
taiden tarjoamista työmahdollisuuksista,
on eläkeläisten joukkokin kas-
vanut suureksi. Tällä hetkellä heitä
on alun kolmattasataa eli noin puo-
let Hallan tehtaiden nykyiseen hen-
kilökuntaan verrattuna.

Nämä vanhat hallalaiset muodos-
tavat oikein käytännössäkin suuren
eläkeläisperheen, sillä he kokoontu-
vat monta kertaa vuodessa yhteisiin

tilaisuuksiinsa. Niitä järjestetään
sosiaalisaston toimesta ja Hallan
martat ovat innokkaasti tässä työs-
sä mukana. Perinteellisen joulujuh-
lan lisäksi kokoonnutaan seurata-
loon kevät- ja syysjuhliin ja kesäi-
sin tehdään retki Aholansaareen tai
toisinaan kauemmaksikin. Viime ke-
sänä vierailtiin Porvoossa saakka.
Kuvitelkaa, kolme täpötäyttä linja-
autollista eläkeläisiä päivän vierai-
lulla historiallisessa Porvoossa. Se
oli heille elämys. Tutustuttiin tuo-
miokirkkoon, valtiosaliin ja käytiin
Runebergin kodissa sekä haudalla ja

Wallgren-museossa. Siftä matkasta
riittää muistelemista pitkäksi aikaa.

Syyskuussa lehtemme edustajalla
oli tilaisuus vierailla Hallan eläke-
läisten syysjuhlassa. Istuttiin kahvi-
pöytien ääressä ja tunnelma oli niin
kuin hyvässä perhepiirissä ainakin.
Laivauspäällikkö Kalevi Viljamaa
kertoili eläkeläisille Hallan raken-
teilla olevasta satamasta ja työn-
johtaja Toivo Länsimies toi tilai-
suuteen työnjohtajien tervehdyksen.
Yleisenä tapana onkin, että eläke-
läisille kerrotaan Hallan tämän het-
ken tapahtumista ja mielellään he

Jumalniemen
kerholaisia
keskellään kolme
kukitettua lidaa

Hartain mielin
yhtyivät kuulijat
virrenveisuun

niitä seuraavatkin. Tällä tavoin
vanha ja uusi polvi antavat kättä
toisilleen ja saadaan ikään kuin va-
kuutus siitä, että vanhan pohjalle
tätä uutta aikaa rakennetaan.

Juhlassa oli paljon muutakin oh-
jelmaa. Rouva Evo Weckman, jolle
eläkeläisten asia on lähinnä hänen
sydäntään, esitti Lapin filminsä.
Ovatpa eläkeläiset nähneet itsensä-
kin monta kertaa 'majurskansa' fil-
maamana. Pastori Lauri Komulai-
nen kertoi omasta kesämatkastaan
Norjan tuntureille ja siellä saamis-
taan vaikutelmista. Saatiin kuulla
myös musiikkinumeroita ja välil-
lä kajahti reipas yhteislaulu. Eläke-

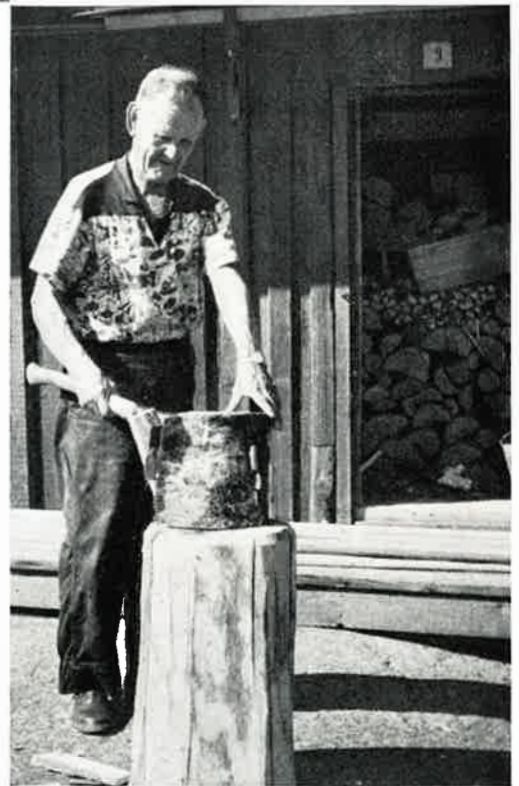
askartelua varten, mutta välillä hiljennettiin hartaina kuuntelemaan kanttori Jalmari Aallon verratonta esitelmää Elias Lönnrotista virsirunoilijana. Tuon tuostakin laulettiin jokin Lönnrotin sepittämä virsi ja niin saatiin elävä kosketus kansalliseen suurmieheemme virsirunoilijana. Kanttori Aalto on aikaisemminkin esittänyt virsirunoilijoita tällä tavoin ja eläkeläiset toivovat tämän syvällisen esitelmäsarjan jatkuvan. Tässäkin kerhossa on esitetty mielenkiintoisia matkafilmejä ja

läisten keskeinen pannulappukilpailu ratkaistiin ja rouvat Matilda Toivonen, Anna Savolainen sekä Ida Nykänen saivat kauniista töistään palkinnoksi pienet pöytäliinat. Jaet-
myös sukka- ja lapaslankaa moniaita vyyhtejä sekä muita tarveaineita joulukuussa pidettäviä myyjäisiä silmällä pitäen.

Yhtä mielisiksi muodostui käyntimme Jumalniemen vanhusten kerhossa. Nämä jumalniemeläisethän ovat myös hallalaisia, vaikka asuvatkin melko etäällä omasta saares-

Matti Okkerilla on peukalo juuri siinä missä pitääkin Etualalla hänen näppäryytensä ja terävän puukkonsa aikaansaannoksia

Pirteä Erik Heikkilä askartelee, pilkkoo puita ja outtelee kaikin tavoin naapureitaan

Hollan eläkeläisten askartelutuotteita myydään Hollan marttojen kioskissa Rva Helmi Korjus niitä esittelemässä

taan. Jumalniemen entisestä valttarinrakennuksesta he ovat saaneet käyttöönsä oman kolme huonetta käsittävän kerhohuoneiston, jossa he kokoontuvat kahdesti kuukaudessa. Ja rattoisaa sekä kodikasta siellä oli. Sattui vielä Iidan päivä ja Iidoja oli joukossa kokonaista kolme. He saivat kukkakimput käteensä ja herttaiset onnentoivotukset. Täälläkin jaettiin tarvikkeita

eläkeläiset itse ovat suorittaneet ohjelmaa. Yhteislaulu kaikuu harvinaisen voimakkaana ja kelpaisi nuoremillekin esimerkiksi.

Edellä olemme jo viitanneet askarteluun. Se on antanut uutta vauhtia hallalaiseläkeläisten elämään ja siitä on tullut heille virkistävää ja hyödyllinen harrastus. Eikä tämä innostus ole rajoittunut yksistään sellaisiin töihin, jotka ovat

luonteenomaisia ompeluseuroille, vaan myös miehet ovat innostuneet etupäässä puukon ja temmiraudan avulla näpertelemään sekä siroja koriste-esineitä että käytännöllisiä kaluja. Rva Weckman on tässäkin puuhassa liikkeelle panevana voimana, valikoi malleja, hankkii tarvikkeita ja hoitaa myös tuotteiden myynnin.

Kävimme tervehtimässä muutamaa tällaista tekijämiestä. Matti Okker asuu Metsäkulmalla rakentamassaan sievässä talossa yhdessä

saanut suorastaan maailmanmainetta. Ja siinä lujassa seurassa pärjää kyllä Okkerkin, sillä hän voitti Kotiteollisuusjärjestöjen Keskusliiton järjestämässä kilpailussa lahja- ja matkamuistoesineiden valmistamiseksi kolmannen palkinnon ja hänen hieno suolakuppikokoelmansa oli viime kesänä näytteillä pohjoismaisilla kotiteollisuuskäräjillä Uumajassa. Sillä tavalla se Hallan eläkevaari kunnostautuu nuorempien taitomiesten rinnalla.

Tiedustelimme, onko tällainen

Katajainen on Okker itsekin, sillä hän osallistuu jatkuvasti hiihtoharrastuskilpailuun ja toissatalvinen tuloskin nousi yli 1.000 kilometrin. Viime talvena kertyi kilometrejä 400.

Hiihtämiseen vierähti juttu Erik Heikkilänkin viihtyisässä vanhuudenkodissa Jumalniemen suuressa pytingissä. 75-vuotias Heikkilä, joka on harvinaisen nuorekas ja kepeä liikkeissään, tekee talvisin pitkiä hiihtoretkeä meren saariin. Hänelle ei aika tule muutenkaan pitkäksi, sillä hän pyrkii noudattamaan lähimmäisen rakkauden käskyä kirjaimellisesti. Itse hän ei siitä paljonkaan puhu, mutta kiitolliset naapurit sitä enemmän. Hän hoivaa heikommissa kunnossa olevia eläkeläisnaapureitaan, käy heidän asioiltaan kaupassa, pilkkoo ja kantaa puut ja on aina valmis tarjoamaan tarvittaessa apuaan. Mutta liikeneepä häneltä aikaa vielä askarteluunkin. Monenlaisia käyttöesineitä on hänen kädestään syntynyt ja niitä on jatkuvasti tulossa, koska "majurska painaa päälle", kuten hän leikkisästi huomautti.

69-vuotiaan Ville Nykäsen tapamme lähirakennuksesta. Säännöllinen puuhailu askartelutöiden parissa on tässäkin kodissa tuonut piristävän lisän jokapäiväiseen elämään. Nykänen näyttää meille liiterinnurkkaustaan, jossa on pienoinen verstaas höyläpenkkeineen ja monenlaisine työkaluineen. Hänen valttinsa on ollut isonpuoleinen puukauha, hieno aikaansaannos, johon kyllä kannattaa liittää tunnus 'malli Nykänen'.

On hämmästyttävää todeta näiden vanhusten taitavuus. Vaikka ikää on harteilla, eivät kädet vapise ja työn jälki on hienon hienoa. Se on sitä suomalaista kätevyyttä, esi-isiltä ja -äideiltä perittyä taidon ja hengen omaisuutta.

Tästä murikasta pitäisi jalleen kauhan syntyä, tuumii Ville Nykänen

poikansa perheen kanssa. Hän on 67-vuotias, taaplasti ja lastasi aikaan, mutta toimi sittemmin kirvesmiehenä. Nyt eläkkeellä ollessaan hän vaihtoi kirveen puukkoon ja alkoi vuolessella siroja suolakuppeja, suola- ja salaattilusikoita, kauhoja ja muita sen tapaisia esineitä, jollaiset ovat viime aikoina tulleet kovasti muotiin ja joiden avulla suomalainen taideteollisuuskin on

harrastus vanhaa juurta. Okker kertoi poikasena tehneensä sarvesta ja luusta naisten tukkaneuloja. Puuastiat ja saavit hän on aina tehnyt itse ja innostui kerran valmistamaan puusta polkupyöränkin. Sitten tuli pitkät ajat tehtyä kirvestöitä, mutta nyttemmin on kirves vaihtunut teräväksi puukoksi. Siinä se päivä ratavasti menee, kun värkkää katajasta pienoisen suolakupin.

Vanhojen jumalniemeläisten kertomaa

Ida Ruotsalainen ja Selma Hytönen viimeksi mainitun kodissa syntyneinä menneitä muistelemaan

Kymijoen suistossa kahden joen-
haaran muodostamassa niemekkees-
sä sijaitsee eräs Karhulan kauppala-
n omalaatuisimmista kylistä, Jumal-
niemi. Sieltä on matkaa kauppala-
n keskustaan vain kolmisen kilo-
metriä, mutta silti se on sivussa
valtaväyliltä muodostaen oman pie-
nen yhdyskuntansa. Aikoinaan tääl-
lä toimi Jumalniemen saha. Se sai
tämän kulmakunnan elämään, hou-
kutteli työvoimaa muualta ja sen
toimesta rakennettiin sahakylä suu-
rikokoisine pytinkeineen. Nykyiset
Jumalniemen asukkaat ovat suu-
reksi osaksi sahan viimeisen omis-
tajan Hallan tehtaitten eläkeläisiä,
jotka Jumalnimkeen juurtuneina
seuraavat sieltä käsin maailman me-
noa. Kävimme eräänä päivänä heitä
tervehtimässä ja kuulemassa, miten
vuosisadan vaihteessa heidän ky-
lässään elettiin.

Istumme Selma Hytösen kodik-
kaassa kamarissa kahvipöydän ää-
ressä. Emännän lisäksi ovat Ida
Ruotsalainen ja Ida Ritola tulleet
yhteen menneitä muistelemaan. Ida
Ruotsalainen on aloittanut elämän-

taipaleensa riistaveteläisessä savu-
tuvassa, mutta muutti jo nuorena
monien maakuntalaistensa tavoin
tänne 'Savolaisten Amerikkaan'.
"Se tapahtui leipäpolitiikan ajama-
na", hän sanoo. 55 vuotta hän on
viettänyt Jumalniemessä ja 77:stä
ikävuodestaan huolimatta hän kier-
telee vielä kaukaisetkin puolukka-
metsät. "Matuamalla sitä terveenä
pysyy", hän vakuuttaa.

Selma Hytönen on saman ikäinen,
mutta Ida Ritola, hänen hyvä ys-
tävänsä lapsuusvuosilta saakka, pari
vuotta vanhempi. Jumalniemen ky-
lätien varrella peräkkäin sijaitsevat
kolme suurta kasarmirakennusta
ovat olleet Selma Hytösen ja Ida
Ritolan pitkän elämän ainoina ulko-
naisina puitteina. He eivät ole kos-
kaan asuneet muualla kun näissä
Jumalniemen taloissa.

Kaksi näistä Jumalniemen kylä-
kuvalle tunnusomaisista rakennuk-
sista 'vanhan' ja 'uuden' pytingin
tuotti sahan ensimmäinen omistaja
August Ahlqvist Virolahdelta. Sa-
han siirryttyä Hallan omistukseen
rakennettiin vielä yksi samantyypp-

pinen kaksikerroksinen kasarmi, jo-
ka sai nimen 'pätkäpytinki'. Laa-
jan pihamaan ympäröiminä nämä
kolme kookasta rakennusta hallitse-
vat Jumalniemen kyläkuva. Tien
toisella puolella kohoaa tumma
kuusikko ja sen takana 'Golgatan
vuori', josta avautuvat laajat näky-
mät Kotkan ja sen ympäristön sa-
tamaan ja merelle. Vuoren nimen
alkuperästä ei olla varmoja, mutta
muistellaan, miten raskasta oli enti-
sen lautatarhan 'pässin' vetäminen
rinnettä ylös. Paikalla sijaitsevat näet
aikanaan lautatarha.

Viime vuosisadan lopun koulun-
käynnistä haastateltavamme kerto-
vat, että tiedon alkeet saatiin kierto-
koulussa, jota Lundin neiti piti Ju-
malniemen valttarin rakennuksessa.
Kansakoulu sijaitsevi joen toisella
puolella Helilässä, jonka silloiset
mökkinäkyvät ovat ajan mukana
muuttuneet eteenpäin pyrkivän
kauppala vilkkaimmaksi keskuk-
seksi. Siltaa ei silloin ollut, vaan
vuolaan virran yli oli soudettava.
Kelirikon aikana täytyi kävellä
Korkeakosken kautta ja tällöin ker-

tyi koulumatkaa 15 kilometriä. Kansakoulu tuli sentään käydyksi, vaikka Selma-tyttöselle kovasti tolkutettiin: "Mitäs ne tytöt koulua tarvitsee. Töihin vaan!" 14-vuotiaana Selma ehtikin jo koululta sahalle töihin. Pian koulumatkat kuitenkin lyhenivät, sillä v. 1897 Jumalniemi sai oman kansakoulun, joka toimi nelisen vuosikymmentä. Nykyisin koulu palvelee asuinrakennuksena.

Tiedustelimme, ovatko ihmiset kertojaimme mielestä muuttuneet. Kyllä vain, oli yksimielinen toteamus. Ihmiset ovat nykyään paljon tyytymättömämpiä kuin entiseen aikaan. Nyt ei sovi kahta perhettä samaan rappukäytävään asumaan, mutta ennen oli sovittava vaikka samaan huoneeseen. Ida Ritola muistelee, miten hän naimisiin mentyään sai pystyttää uuden kodin peräkamariin, jossa asui yksi perhe jo ennen heitä. Yhteiskeittiö toimi myös yhden perheen asuntona. Ei ollut vaatekomoeroita eikä liitereitä, vain sellaiset ulkosuojat, mitkä kukin pystyi itselleen kyhäämään. Ruokasäiliöt olivat myös niukat, vaikka siihen aikaan varattiinkin muonaa pitemmäksi aikaa. Eteisessä oli lihatiinu ja jauhosäkki oli saatava myös jonnekin sopimaan. Ah-
taudesta huolimatta pidettiin alivuokralaisia. Kesäisin oli sahalla paljon lisätyövoimaa ja varsinkin vehkalahtelaiset hakeutuivat Jumalniemeen töihin. Nämä majoit-

tiin samaan kamariin muun perheen kanssa ja myöhemmin myös liitereihin, kun sellaisia oli rakennettu.

Senaikaiset riennot olivat vaatimattomampia kuin nykyään. Jumalniemessä toimi raittiusseura, jonka ompeluseura kokoontui kodeissa. Tekipä seura kerran vuosisadan vaihteen tienoilla laivamatkan höyrylaiva 'Pyttiksellä' Helsinkiin. Ystävyyksien Selman ja Idan mieleen on jäänyt matkan aikana vallinnut heinäkuinen helle, joka pani tytöt lekkotelemaan pääkaupungissa patsaan varjossa. Maataviistävät villamekot, joissa oli ajan vaatimusten mukainen sertiinkivuori, omakutoiset polven alapuolelta solmitut villasukat ja varsikengät tekivät olon hieman tukalaksi. Kadun vilinään ei tahdottu uskaltaa, vaikka hiljaitahan se oli pääkaupungin liikenne nykyiseen verrattuna. Rahapaja ja eläinmuseo jäivät mieleen pääkaupungin nähtävyyksistä. Kerran yhtiö toimeenpani retken Suursaareen. Matka, joka maksoi kolme markkaa hengeltä, tehtiin hallalaisille tutulla Sirius-laivalla.

Vuoden suuriin tapahtumiin kuului juhannuksen vietto. Silloin oli tapana tanssia koivuilla koristetulla laiturilla. Väkeä saapui Kalliokoskeä ja Hortolaa myöten. Toinen muistorikas päivä oli laskiainen. Viikkokaupalla jäädytettiin yhteisvoimin kallion rinnettä. Rimoja ja näreitä pantiin täytteeksi. Laskiais-

päivän pimetessä olivat sitten vanhat ja nuoret havujen päällä laskettelemassa jäämäkeä niin, että naisväen hameet heilahtelivat.

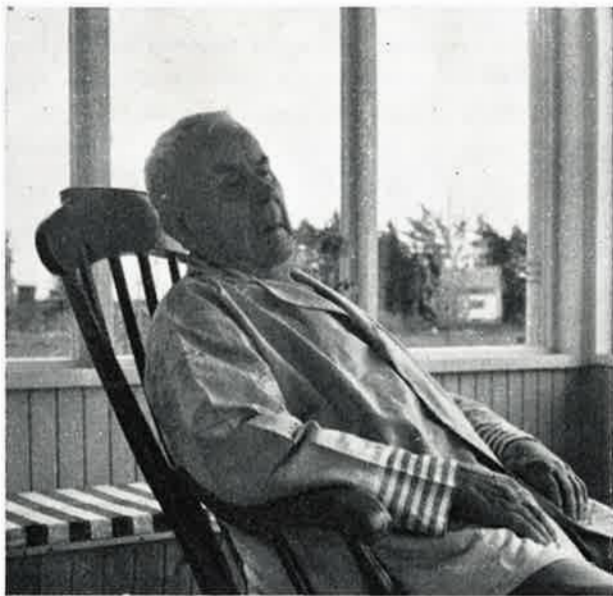
Yhä vielä muistellaan Vilbruusikan viiden hameen paljoutta. Tavallisesti pidettiin vain kolmea hameetta. Ne olivat muodin mukaisesti pitkiä, maataviistäviä. Laiskaksi sanottiin, jos ei jaksanut tai viitsinyt nostaa hamettaan tarkoitusta varten ommelluista näppäimistä, vaan antoi hameen helman piirtää pölyistä maantietä. Hameen helmaan oli ommeltu 'lyyssinauha' kulumista estämään. Takki oli taasen lyhyt, tattarilta ostettu. Sinä oli vollihelma ja sisällä erikseen sidottava tiukkausnauha. Kaulahuivi ei kuulunut asusteisiin, sillä "eihän kukaan kaulast paleltunnu oo". Eikä hattuja liioin pidetty. Ida Ritolakin kehaisee, että hän on vain pari kertaa elämässään esiintynyt hattu päässä ja silloinkin lainahepenissä. Lautatarhan hoitajan ryökkynöitä ja mamsellia pidettiin hienoina. Niillä oli päivävarjotkin.

Käsitöistä oli virkkuu eniten muodissa. Virkkuuneula heilui aina kun vain vähänkin ehti. Pumpuli-, kalastus- ja virkkuulanka kulki näppärien sormien lomitse ja niin syntyi verhoja, pöytäliinoja ja sängynpeitteitä.

Uno Bruce edustaa jyhkeällä tavalla jumalniemeläistä mieskomeutta. Tämä 76-vuotias vanhus istuu

Jumalniemen vanhan sahakylän suuria pytinkejä, joissa monilla Hallan eläkeläisillä on vanhuuden kotinsa

Uno Brucen komeissa piirteissä on vanhaa hallalaista aateluutta

Sairaus on sitonut Ida Ritolan vuoteeseen, mutta iloinen, muistojen kirkastama mielenlaatu on jäljellä

haastateltavanamme vanhainkodin kuistilla ja kertoilee tutusta Jumalniemestä, jonka jätti ensimmäisen kerran puolitoista vuotta sitten joutuessaan sairauden takia muuttamaan vanhainkotiin. 'Vanhan pytingin' kolmannessa kerroksessa hän on syntynyt ja pytinkien vaiheilla koko elämänsä elänyt. Alakerrassa asuva kummi opetti häntä lukemaan. "Ii sanoo ii, ee sanoo ee". Se jäi hänen ainoaksi koulukseen. Hänen nuoremmat sisarensa sitävästoin kävivät jo Helilän koulua.

Sahalla työskentelyn Uno-poika aloitti 10-vuotiaana. Talvisin poikaset olivat lumitoissa 80 pennin päiväpalkalla, mutta kesäisin palkka nousi kokonaiseen markkaan merkkajaajan töissä. Työpäivät olivat silloin pitkiä, saattoivat kestää aamulla kello viidestä iltaan kahdeksaan. Vieläkin muistuu mieleen, kuinka hyvältä tuntui, kun pilli soi lauantai-iltana jo kello kuuden aikaan.

Tallukkaat olivat silloin yleisesti käytettyjä talvijalkineita. Niitä valmistettiin kotona sukista tikkaamalla housunlahetta tai muuta käytettyä kangasta vahvikkeeksi. Myös venäläisiä huopatallukoita käytettiin. Tällaiset 'kalkkipatsaat' saat-

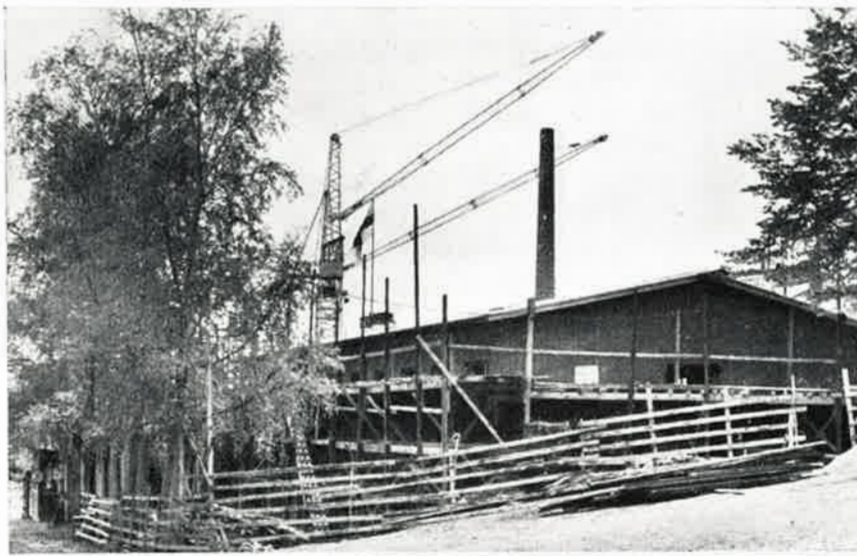
toivat olla kuitenkin niin vahvasti kalkitut, että vuorokauden käytön jälkeen ei niistä ollut jäljellä kuin epämääräinen liuennut läjä. 'Lankisaappaita' pidettiin säästössä kotona ja ne vedettiin jalkaan vain kirkkoon lähdetäessä. Ainoastaan yksi lierihattu on haastateltavallamme ollut koko elämänsä ajan. Haminan markkinolta hän osti kerran yhdeksällä markalla nahkahatun, mutta se ei osoittautunutkaan hyväksi, koska ei mennyt korville.

Haminan markkinat olivat muuten aikoinaan kuulut ja syksyn suurimpia tapauksia. Sieltä suoritettiin monet tärkeät ostokset. Matkaa kertyi Jumalniemestä päälle 20 kilometriä, joten markkinamiehen oli noustava jo kello kolmen tienoissa aamulla, jotta patikoimalla ehti ajoissa ympyräkaupunkiin markkinoille. Sieltä saatettiin tulla illalla seitsemän tienoissa kotiin lahtilehmä talutusnuorassa. Siitä riitti makkaraksi ja suolapyttyyn pantavaksi. Kertojamme muistaa vielä, kuinka mukavalta tuntui, kun äiti vei parkaritupaan yöksi paistumaan kimpaleen markkinalehmää.

Rukihista leipää Uno-poika söi veljineen niin että 'roiki'. Valkoista leipää ei saatu kuin suurimpina juhlapäivinä. Jauhoja ostettiin säikeittäin. Jauhosäkki maksoi yhdeksän markkaa. Maitoa ei saanut kuin lauantai-iltana puuron kanssa. Kaljatynnyri seisoi nurkassa ja siitä jano sammutettiin. Makeisia eivät lapset saaneet kuin tilipäivänä, jolloin kauppias suurempien ostoksien yhteydessä pani kaupanpäällisiksi 'ruuttaan' purkkikaramelleja.

Valtatieltä Jumalniemeen johtava tie tekee tänään samat mutkat kuin puoli vuosisataa sitten ja kaartaa kauniisti peltojen laitaa tumman metsän ja korkeiden kallioiden reunustaessa tien toista puolta. Ja jalkaisin tämä kolmen kilometrin matka yhä edelleenkin useimmiten taitetaan, koska jumalniemeläiset eivät yrityksistään huolimatta ole saaneet linja-autoyhteyttä kauppalan keskusta. Varsinkin eläkeläisten matkan teko on siten hankalaa, ellei satu pääsemään kaupan autoon tai Hallan 'farmariin' sen asioidessa näillä kulmilla. Oma linja-autoa odotetaan yhtä hartaasti kuin aikoinaan ensimmäisen auton ilmestymistä Jumalniemeen kyläläisten seisoessa kalliolla päätöntä ja hännätöntä hevosta ihmettelemässä.

Varatuomari Aunis K. Kantonen pitämässä harjannostajaispuhetta

Voikan uusi konttorirakennus harjakorkeudessa

Voikkaalla rakennetaan parhailaan laajalla rintamalla sekä tehta-
aan aidan sisällä että sen ulkopuo-
lella. Ensimmäisenä ennätti harja-
korkeuteen kaksi asuintaloa ja seu-
raavana oli vuorossa uusi konttori-
rakennus, jonka harjannostajaisia
vietettiin lokakuun 7 päivänä.

Kutsuvieraiden ja rakennuksen
työväen kokoonnuttua uudistalon
alakertaan kestopöytien ääreen lau-
sui läsnäolijat tervetulleiksi kontto-
ripäällikkö, varatuomari Aunis K.
Kantonen. Hän kertoi aluksi 62
vuotta palvelleesta Isosta Konttoris-
ta, joka varsinaisen tehtävänsä
ohella toimi alkuaikoina myös kan-
sakouluna ja asuintalona ja joka
tammikuussa luovuttaa virkansa
uudelle rakennukselle. Rakennus-
työt aloitettiin heinäkuun puolivä-
lissä ja ne ovat sujuneet aikataulun
mukaisesti. Rakennus on arkkitehti
Arne Helanderin käsialaa. Urakoit-
sijana toimii Rakennusliike Sainio
& Potinkara Oy. Putkityöt suorittaa
Vesijohtoliike Huber Oy ja sähkö-
työt Lindholmin Sähköliike. Puhuja
esitti urakoitsijoille, työnjohdolle,
työntekijöille ja kaikille muille
asianomaisille yhtiön parhaat kii-
tokset. Pääurakoitsijan puolesta pu-
hui rakennusmestari Tauno Potin-
kara ja työntekijöiden kiitokset esi-
ti Aleks Holm.

Työturvallisuus- välinenäyttely

Tukholmalainen työturvallisuus-
välineliike Birger Carlson & Co AB
(Bicapa) järjesti työturvallisuusväli-
nenäyttelyn elokuvaesityksineen
Kuusankosken seuratalossa 22—23.
9. insinöörejä, mestareita ja työtur-
vallisuustoimikuntien jäseniä varten.
Näyttely oli erittäin edustava ja
monipuolinen käsittäen sekä henki-
lökohtaisia että ryhmäsuojeluväli-
neitä ja -laitteita. Näyttelyyn kävi
tutustumassa 220 henkilöä.

Kattilankasaja
Kauko Liljegen

Alhaalla:
hioja
Mauno Koskinen

Harrastusurheilukilpailujen merkkimiehiä

Yhtymän piirissä harrastetuista urheilumuodoista ovat harrastuskilpailut etualalla. Nämä kilpailumuodot edellyttävät pitkäaikaista, jatkuvaa harrastusta osanottajaltaan. Toisin kuin varsinaisessa kilpaurheilussa, jossa tulokset julkaistaan metreinä ja sekunteina, harrastusurheilijat tekevät työnsä oman ruumiinsa kuntouttamiseksi useinkin kaikessa hiljaisuudessa. Kuitenkin heidän panoksensa ja saavutuksensa urheilun saralla vastaavat hyvinkin mittanauhalla ja kellolla mitattua ennätystä. Edellyttäähän ns. viiden arvan suoritus kilpailukautena vähintään 300 km kävelyä, 500 km hiihtoa tai 6 km uintia. Siten viiden arvan suorituksen jatkuva saavuttaminen vuosittain edellyttää tosi sitkeyttä ja innostusta urheiluun.

Högforsin tehtaalla harrastuskilpailut hiihdossa, kävelyssä ja uinnissa ovat olleet käynnissä toistakymmentä vuotta. Sellaisia miehiä, jotka ovat kymmenen vuoden aikana suorittaneet viiden arvan suoritukset, on viisi. He ovat saaneet yhtymän kultaisen harrastusmerkin. Tehdäksemme heille oikeutta tänä liiankin kilpaurheiluun ja ennätysiin tuijottavana aikakautena esittelemme heidät lukijoille sekä sanoin että kuvin.

Kauko Liljegen 47-vuotias kattilankasaja sai aikanaan innostuksen idun itseltään olympiakävijä Kalle Tuomiselta. Tuominen piti varmaan Liljegeniä oikein oppipokanaan, koska lähtiessään tehtaalta muihin töihin vielä varoitteli: "Älä anna poika polkujen ruuhottua met-

sässä." Ja varoitukset otettiin varmasti varteen, koska kultamerkki on jo taskussa.

Liljegen on yksinäinen 'susi', joka käy lenkillä yksinään. Vauhti olisikin varmasti liian kova sunnuntaikävelijälle. Kerran tupsahti metsä miehen kantapäitä jäljittämään, mutta perään sekin jäi. Omaan työkuntaan mies metsästä ja poluilta hakee. Kaipasi vielä syksyisin 'viikonlopunretkeä', joka hänelle luvattinkin kokeeksi järjestää.

Mauno Koskinen 51-vuotias hioja kuuli kerran Kauko Liljegenin hiihtäneen 200 km. Päätti itsekin yrittää ja ennätys 1.600 km syntyi vuonna 1953. Hiihto onkin miehen ottanut kokonaan, niin että viimeiset kilometrit kevättalvella hiihtelee aamupakkasen puremilla sammalmättäillä. Muutenkin hän on aamuvirkku ja juoksee Pajuojan lenkin ennen työhöntuloaan. Mies osaa myös uida, sillä 14 km:n matka jäi taakse tänä kesänä.

Koskinen kertoi, että aloittaminen on joskus vaikeata, mutta kun saa taas hengen ja yrittämisen uskon, jatkuu taival entiseen tahtiin. Yksin lenkkeilee Koskinenkin. Kerran vain olisi kaveria kaivannut sen vuoksi, että olisi ihailtu yhdessä hirveä, joka sulki matkamiehen tien Pajuojaalle.

Auvo Astala 42-vuotias käsin-kaavaaja on harrastanut urheilua pikkupojasta alkaen. Heti harrastuskilpailutoiminnan alettua hän oli innokkaasti mukana asiassa, jopa niin että joskus piti tulitikun valossa kirjoittaa nimi rastikirjaan. Nimeään ei Auvo useinkaan kirjoittanut yksin, vaan hänen seurassaan oli velipoika Arvo ja jos tämä ei ollut mukana, on vaimo taikka joskus koko perhekin seurannut häntä lenkille.

Kolme viimeistä vuotta on kertojan mukaan mennyt 'heikommin'. Nipin napin on tullut viiden arvan suoritus. Tämä on kuitenkin ymmärrettävää, sillä lopputodistus Tie-

tuskilpailuihin hän otti osaa alusta alkaen ensin Auvon seurassa, myöhemmin myös perheensä kanssa. Hiihto on ollut miehen lempilaji. Sitä osoittaa jo sekin, että harrastuslenkillä saatu kunto on vienyt miehen seitsemän kertaa yhtymän mestaruuskisoihin. Valimon sisätyön vastapainona raikas ulkoilma vetää miehen vuodesta toiseen lenkille ja tähtäimessä lienee yhtymän 20 vuoden harrastusmerkki.

Väinö Aalto 52-vuotias valaja putosi kerran poikasena tukkikasalta järveen ja oli näin pakotettu opettelemaan uimaan. Uinti onkin ollut hänen mieliharrastuksensa. Si-

Valaja
Väinö Aalto

suunnistajalle sopiva. Työtoverit kun toivat lahjaksi kotiin vain paperilapun, jossa oli suunta ja matka. Sieltä sitten kannonnenästä löytyi päiväsankarin hakiessa lahjakin — kompassi.

Elämänsä ensimmäisen maaottelun Aalto kävi viime harrastuslomalla Lepolammen lomahotellissa, jossa löi kuudella pisteellä englantilaisen lordin pienoishockey-ottelussa 'Englanti—Suomi'.

Käsinkaavaaja
Auvo Astala

tomiehen työtieteellisestä kurssista on taskussa ja Työnjohto-opiston etumiesten kurssi on käyty.

Entinen tahti harrastusladulla alkaa kuitenkin kuulemma jälleen ja varmasti yhtymän kisoissakin viilahtaa Astala-nimi ensi talvena ikämiessarjassa. Johan se on siellä ollut vuodesta 1938 alkaen kolmea viime opiskeluvuotta lukuun ottamatta.

Arvo Astala 39-vuotias konekaavaaja, Auvon velimies, seurasi vanhemman veljensä jälkiä urheilun parissa jo nuoresta lähtien. Harras-

tä on tullut harrastettua aina jäiden tuloon saakka. Aamulla Aalto tavallisesti suorittaa työhön tullessaan harrastusuintinsa ja jatkaa sitten uimalaitokselta valimoon. Hiihto on hänellä jäänyt vähemmälle, mutta puuttuvat suoritukset kultamerkkiin on tullut kävelystä. Aalto ei harrastuskävelyssä kulje aina polkuja pitkin, vaan suunnistaa joskus päätepaikkaan metsien kautta. Tähän luo mahdollisuudet kaksi vuotta sitten 50-vuotispäivänä saatu lahjakompassi, jonka antamistapakin oli

Konekaavaaja
Arvo Astala

Ensimmäistä kertaa Kymi-Yhtymän urheilun historiassa oli Vierumäen urheilupuisto kesäseuraruuskilpailujen näyttämönä. Lehtemme edellisessä numerossa selostimme lukijoillemme kilpailujen ohjelman ja julkaisimme tulokset. Tällä kuva-aukeamalla esittelemme kilpailulajien voittajia ja mielenkiintoisia tilannekuvia.

Vasemmalla olevassa kuvassa on kilpailijain kulkue tehtäntäin ryhmittyneenä lähdössä urheilupuiston pihalta urheilukentälle ryhdikkäitten liikuntateknikkokurssilaisten antaessa tahdin tamburiineilla. Naisten värikkäät pelipuvut antoivat kulkueelle iloisen ja pristävän leiman.

Kymi-Yhtymän 18. kesäseuraruuskilpailut

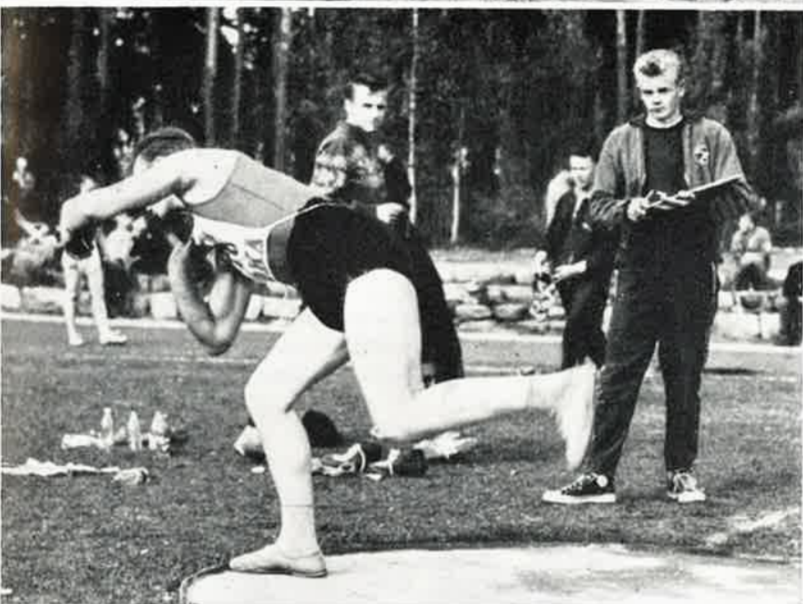
Keskimmäisessä kuvarivissä vasemmalta näemme tasaväkisen kiekkokilvan voittaneen Kymintehtaan Ilmari Niemen keskittymässä heittoon, seuraavassa kuvassa on 1500 metrin juoksun ylivoimainen voittaja Heinolan E. Salo katkaisemassa maalinauhaa ja kolmannessa kuvassa Högforsin Matti Järvi, joka voitti korkeushyppyn, suorittamassa 175 cm:n voitonhyppyään. Seuraavalla sivulla on Högforsin T. Pääkkönen, kuulantyönnön ylivoimainen voittaja, joka saavutti kilpailujen parhaan pistetuloksen. Kuvarivissä äärimmäisenä on tilanne 3000 metrin juoksun toiselta kierrokselta, jolloin joukkoa johti Voikan V. Erkkilä, toisena kilpailun voittaja Högforsin K. Holopainen, seuraavina Kymintehtaan E. Alastalo, Voikan L. Rautkoski ja Högforsin P. Augustin. Oikealla olevassa kuvassa esittäytyy ruotsalaisviestin voittanut Högforsin joukkue O. Eteläpelto, P. Kankkunen, K. Holopainen ja R. Korpela.

Naisten lentopallomestaruuden saavutti Kymintehtaan joukkue, johon kuuluivat Kaija Mäntylä, Mirja Pulliainen, Marjatta Tommola, Seija Saastamoinen, Terttu Sihvola ja Tuula Korppi. Alla olevassa kuvassa on voittajajoukkue kerääntynyt 'managerinsa' Reijo Maunon ympärille saamaan viimeisen ratkaisevan silauksen. Lentopallossa palkittiin lisäksi jokaisen joukkueen paras pelaaja. Oikealla Kymintehtaan joukkueen paras Seija Saastamoinen vastaanottamassa palkintoaan isännöitsijä Uno Malmbergilta.

Alarivissä vasemmalta ovat pituushypyn parhaat, Kymintehtan R. Väärälä, Voikan S. Jokimies ja Högforsin K. Heiskanen vastaanottamassa palkintojaan isännöitsijä U. Malmbergilta ja konttoripäällikkö R. Koijärveltä, jotka näemme myös alarivin oikeanpuoleisessa kuvassa Yhtymän ennätyksen juosseen Heinolan viestijoukkueen seurassa.

Jalmar Tommola

Kalle Korppi

Hilja Rinne

Alvar Korpi

Pitkäaikaisesti palvelleita

KUUSANKOSKEN TEHTAAT

JALMAR TOMMOLA

muurari Kymin rakennusosastolta tulee 5. 12. olleeksi 45 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt Valkealassa 10. 12. 1894. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1911. Miltei koko palvelusaikansa hän on työskennellyt rakennusosastolla. Ollessaan vv. 1938—48 asunto-osastolla hän toimi luottamusmiehenä ja kuului työturvallisuustoimikuntaan.

KALLE KORPPI

viilaaja Kymin korjauspajalta tulee 10. 12. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt Valkealassa 16. 10. 1902. Työnsä yhtiössä hän aloitti v. 1917 Kymin rakennusosastolla suorittellen siellä erilaisia tehtäviä vuoteen 1922 saakka, jolloin siirtyi junamieheksi Kymin raitiotieosastolle. Oltuaan junamiehenä ja lämmittäjänä useita vuosia hänet nimitettiin veturinkuljettajaksi, jossa ammatissa hän toimi n. 10 vuotta. Sotien jälkeen hän siirtyi vaunukorjaamolle ja sieltä v. 1955 viilaajaksi Kymin korjauspajalle.

Merkkipäiviä

KUUSANKOSKEN TEHTAAT

HILJA LYYDIA RINNE

saunan kassanhoitaja Kymin talousosastolta täyttää 60 vuotta 7. 11. Hän

on syntynyt Hankasalmella. Yhtiömme palveluksessa hän on ollut yhtäjaksoisesti vuodesta 1938 lähtien aluksi Kymin asuinrakennusosastolla ja vuodesta 1945 lähtien talousosastolla.

KAARLO ALVAR KORPI

ammattikoulun puutyönopettaja täyttää 60 vuotta 17. 11. Hän on syntynyt Valkealassa ja tullut yhtiön palvelukseen jo 13-vuotiaana Kymintehtaan varastolle. Oltuaan välillä ulkotyöosastolla hän siirtyi v. 1916 Kymin korjauspajan mallipuusepänverstaalle. Nykyisessä toimessaan hän on ollut vuodesta 1937 lähtien.

Opettaja Alvar Korpi on innokas musiikin harrastaja. Hän on suorittanut erityisesti koulunuorison keskuudessa arvokasta musiikkikasvatustyötä perustuen mm. ammattikoulun torvisoittokunnan. Erinomaisella taidolla hän on aikoinaan johtanut tehtaan ja suojeluskunnan soittokuntia. Hän on Kaiku-kuoron uskollisimpia ja kannattavimpia voimia, sillä hän on kuullut tähän kuoroon yli 40 vuotta. Kuusankosken kauppalan musiikki- ja taidelautakunta on antanut hänelle tunnustuspalkinnon paikkakunnan musiikkitoiminnan hyväksi suoritettusta tuloksellisesta työstä. Teatteri ja urheilu ovat niin ikään kuuluneet opettaja Korven harrastuspiiriin.

NIILLO DAHL

kirvesmies Kymin rakennusosastolta täyttää 60 vuotta 28. 11. Hän on syntynyt Sysmässä. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1927 Eerolan kartanoon ja siirtyi v. 1931 Kymin rakennusosastolle.

EERIK JALMAR DAHL

rasvaaja Voikan paperitehtaalta täytti 50 vuotta 21. 10. Hän on syntynyt li-

tissä. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1926 ulkotyöosastolle. Työskenneltyään useaan otteeseen eri osastoilla hän tuli v. 1932 rasvaajaksi Voikan paperitehtaalalle, missä on siitä lähtien työskennellyt lukuun ottamatta vuosia 1941—43, jonka ajan hän oli Kuusaan voimalaitoksen rakennuksella.

OIVA VANHALAKKA

rotatiokoneen käyttäjä Kymin paperitehtaalta täyttää 50 vuotta 25. 11. Hän on syntynyt Luumäellä. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1928 Kuusaan paperitehtaalalle prässipojaksi. Työskenneltyään mm. neljä vuotta rullamiehenä hänet nimitettiin v. 1947 nykyiseen tehtäväänsä.

JAAKKO SIHVOLA

lastaaja Kymin selluloosatehtaalta täyttää 50 vuotta 26. 11. Hän on syntynyt Valkealassa. Hän tuli v. 1926 yhtiön palvelukseen ulkotyöosastolle, josta pari vuotta myöhemmin siirtyi rakennusosastolle. Kymin selluloosatehtaalalle hän tuli v. 1934.

VIENO OSKARI VALTONEN

lastausesimies Voikan paperitehtaalta täyttää 50 vuotta 27. 11. Hän on syntynyt Jämsässä. Yhtiön palvelukseen hän tuli ensimmäisen kerran kouluaikaan kesällä v. 1927. Muutettuaan Jämsästä Kuusankoskelle v. 1934 hän tuli Voikan puuhiomolle tikkusihtimieheksi. Työskenneltyään siellä eri ammateissa hän siirtyi v. 1947 Voikan paperitehtaalalle nykyiseen toimeensa.

Lastausesimies Valtonen osallistui talvi- ja jatkosotaan. Hän on sotilasarvoltaan luutnantti. Vapaa-aikojen harrastuksista mainittakoon hiihto ja suunnistus.

Vieno Valttonen

Leonard Sammalneva

Väinö Hiltunen

Mikko Stranius

VILJO UKKONEN

kirvesmies Voikan rakennusosastolta täyttää 50 vuotta 28. 11. Hän on syntynyt Hirvensalmella. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1948 Voikan ulkotyöosastolle, mistä siirtyi v. 1954 rakennusosastolle. Hän on toiminut osastonsa luottamusmiehenä vv. 1958—59.

ELINA STADIG

saunan kassanhoitaja ja siivooja Kymin talousosastolta täyttää 50 vuotta 12. 12. Hän on syntynyt Helsingissä. Yhtiömme palveluksessa hän on ollut yhtäjaksoisesti vuodesta 1942 lähtien työskennellen selluloosatehtaalla ja sprii-tehtaalla ja siirtyen v. 1957 talousosastolle hoitamaan nykyistä tehtäväänsä.

LEONARD SAMMALNEVA

Ky 5:n valmistaja klooritehtaalta täyttää 50 vuotta 15. 12. Hän on syntynyt Kälviällä. Oltuaan vv. 1924—29 merillä hän jäi asevelvollisuutensa suorittamaan puolustusvoimain palvelukseen aliupseeriksi yleten sodan aikana vääpe-

liksi. Hän erosi v. 1950 puolustusvoimista ja tuli yhtiön palvelukseen klooritehtaalle Ky 5:n valmistajaksi.

Klooritehtaan luottamusmiehenä hän on toiminut vv. 1953—54 ja v. 1957 sekä Kymintehtaan tuotanto-osastojen pääluottamusmiehenä vuodesta 1958 lähtien. Kemiallisten tehtaiden tuotantokomiteaan hän on kuulunut vuodesta 1954 ja Kuusankosken tehtaiden avustuskassan hallitukseen vuodesta 1959 lähtien. Järjestötoimintaan hän on osallistunut kuuluen vuodesta 1957 lähtien jäsenenä Kuusankosken Paperityöntekijäin ammattiosaston toimikuntaan.

Harrastuksista mainittakoon urheilu. Hän on saavuttanut puolustusvoimain kantahenkilökunnan nelinkertaisen mestaruuden keihäänheitossa. Sota-aikaisista ansioista hänelle on myönnetty I ja II luokan vapaudenmitali ja IV luokan vapaudenristi tammenlehvien kera.

VÄINÖ HASU

varusmestari Voikan ulkotyöosastolta täyttää 50 vuotta 17. 12. Hän on syntynyt Valkealassa. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1926 Voikan koskityömaalle. Vuodesta 1946 lähtien hän on toiminut Voikan palokunnan varusmestarina.

METSÄOSASTO

VÄINÖ HILTUNEN

metsätyönjohtaja Värtsilän Kaustajärveltä täyttää 60 vuotta 16. 12. Isänsä esimerkkiä noudattaen hän antautui metsäalalle tullen yhtiömme palvelukseen työnjohtajaksi noin 40 vuotta sitten. Näin pitkän palvelusajan jälkeen on mieluisaa todeta yhtiön uskollisen palvelijan elämäntyön keskittyneen miltei yksinomaan omien metsien hoito- ja hakkuutöiden valvontaan ja niistä aiheutuviin moninaiisiin toimiin.

Kiintyneenä työympäristöönsä hän on esimerkillisellä elämänmenolla saavuttanut kotiseutunsa asukkaiden, joista suurin osa on hänen työntekijöitään, ja esimestensä luottamuksen. Yksityisille harrastuksille kodin ulkopuolella ei häneltä ole liennyt aikaa.

MIKKO STRANIUS

metsätyömies Keiteleeltä täyttää 50 vuotta 6. 11. Hän on tullut yhtiömme palvelukseen v. 1933. Koko palvelusaikansa hän on toiminut yhtiömme Savon hoitoalueen Keiteleen piirissä erilaisissa tehtävissä omilla ja ostometsissä. Kaikki tehtävänsä hän on suorittanut

Oskari Mikkola

Armas Myöhänen

Bertta Silfverberg

Aarne Juselius

Eino Salo

Kaarlo Mattila

Ville Koli

Tauno Nurmi

ammattimiehen taitavuudella ja huolellisuudella. Vapaa-ajan harrastuksista mainittakoon kalastus.

HÖGFORSIN TEHTAAT

OSKARI MIKKOLA

paineilmakeskuksen hoitaja täyttää 60 vuotta 25. 10. Hän on syntynyt Tammelassa. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1921 sèpän apulaiseksi. Tästä toimesta hän kuitenkin pian siirtyi poraajaksi kattilaosastolle, missä työskenteli 27 vuotta. 17. 2. 56 Mikkola siirtyi paineilmakeskuksen hoitajaksi.

ARMAS MYÖHÄNEN

työkaluosaston esimies Heinolan tehtaalta täyttää 60 vuotta 11. 11. Hän on syntynyt Juankoskella. Yhtiön palvelukseen Juantehtaalle hän tuli v. 1915. Muutaman vuoden yhtiöstä poissa oltuaan hän työskenteli mm. työnjohtajana Kuusankoskella ja vuodesta 1938 lähtien yhtiön ammattikoulussa metallityön opettajana. Heinolan tehtaan palvelukseen nykyiseen toimeensa hän siirtyi v. 1954. Hän on kuulunut innokkaana jäsenenä seka- ja mieskuoroihin sekä osallistunut erilaisiin urheilurientoihin.

SAIMA HEINONEN

siivooja valimosta täyttää 60 vuotta 27. 11. Hän on syntynyt Pusulassa. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1946. Hän on työskennellyt valimossa useissakin eri tehtävissä mm. kappaleitten lajittelijana. Nykyiseen toimeensa siivoojaksi hän siirtyi 1. 6. 59.

BERTTA SILFVERBERG

työntekijä valimosta täyttää 50 vuotta 25. 10. Hän on syntynyt Ul. Pyhäjärvellä. Valimoon hän tuli työhön 6. 1. 42 ja toimii siellä kuonanpoistajana valettaessa.

AARNE JUSELIOUS

kaavaaja valimosta täyttää 50 vuotta 3. 11. Hän on syntynyt Pusulassa. Yhtiön palvelukseen valimoon hän tuli v. 1953.

EINO SALO

kirvesmies Hyvinkään—Karkkilan rautatien korjauspajalta täyttää 50 vuotta 17. 11. Hän on syntynyt Lopella. Jo nuorena hän oli rautateiden palveluksessa kesäisin mm. hiekan lastauksessa Vaskijärvellä. Myöhemmin hän meni rakennusalan töihin toimien kirvesmiehenä eri työmailla. Hyvinkään—Karkkilan rautatien palvelukseen hän tuli v. 1946. Hän on tunnettu erittäin monipuolisena rakennusalan ammattimiehenä.

KAARLO MATTILA

maakaavaaja valimosta täyttää 50 vuotta 20. 11. Hän on syntynyt Ul. Pyhäjärvellä. Hän oli yhtiössä puoli vuotta jo v. 1924, mutta tuli vakituiseen työhön v. 1925 ja oli vuoteen 1932. Seuraavana vuonna Mattila tuli työhön valimon maakaavaamoon, missä edelleenkin toimii.

VILLE KOLI

hiekankuivaaja valimosta täyttää 50 vuotta 27. 11. Hän on syntynyt Uudellakirkolla. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1948. Hän on toiminut valimon kaavaamossa ja rautasulatossa. Nykyisin hän työskentelee hiekanvalmistuslaitoksessa kuivaajana.

EDIT SIREN

siivooja valimosta täyttää 50 vuotta 18. 12. Hän on syntynyt Ul. Pyhäjärvellä. Ennen yhtiöön tuloaan hän oli työssä viisi vuotta Rautamäen tilalla. Tehtaalle hän tuli v. 1937 ja toimii nykyisin puhdistamon siivoojana.

TAUNO NURMI

hitsaaja kattilaosastolta täyttää 50 vuotta 22. 12. Hän on syntynyt Ul. Pyhäjärvellä. Yhtiön työhön hän tuli v. 1926. Nykyisin hän toimii kattilaosastolla elementtien korjaushitsaajana.

JUANTEHDAS

NIILLO AHONEN

vuorotyönjohtaja täyttää 60 vuotta 11. 12. Hän on syntynyt Sortavalan maalaiskunnassa. Yhtiötä Ahonen on ehtinyt palvella kolmella eri tehtaalla. Vuonna 1919 hän tuli töihin Leppäkosken paperitehtaalle ja nimitettiin v. 1929 vuorotyönjohtajaksi. Tässä toimessa hän oli talvisotaan saakka, jolloin joutui siirtymään pois Karjalasta Verlan puuhiomoon vuorotyönjohtajaksi. Siellä hän oli vv. 1940—1954. Sen jälkeen hän siirtyi nykyiseen toimeensa Juankosken kartonkitehtaan ja puuhiomon vuorotyönjohtajaksi. Paperialan työnjohtajakurssin Ahonen suoritti Varkaudessa v. 1928. 21. 10. 1959 tuli kuluneeksi 40 vuotta hänen pitkän työpäivänsä alkamisesta.

Ahosen vapaa-ajat kuluvat kalastuksen parissa.

Niilo Ahonen

Manan majoille

Ilmari Lekander

Syyskuun 9 pnä kuoli Kuusankoskel-
la puuseppä Ilmari L e k a n d e r. Hän
oli syntynyt Valkealassa 12. 3. 1902.
Yhtiömme palvelukseen hän tuli v.
1920 Voikan paperitehtaalte. V:sta
1942 hän työskenteli puuseppänä Voi-
kan rakennusosastolla kuolemaansa asti.

Lekander oli monipuolinen toiminnan
mies. Urheilu oli hänelle aina harras-
tuksista tärkein. Nuorempana hän osal-
listui Voikan Viestin toimintaan aktiivi-
urheilijana ja poikien voimistelun oh-
jaajana, myöhemmin toimitsijana. Am-
mattiyhdistystoiminnassa hän oli muka-
na monin tavoin. Hän oli rakennustyön-
tekijäin ammattiosaston sihteerinä ja
toimikunnan jäsenenä sekä ammatilli-
sen paikallisjärjestön urheilujaoston jä-
senenä useiden vuosien ajan. Työväen-
yhdistyksen johtokunnan jäsenenä Le-
kander osallistui yhdistyksen toimintaan
viimeiseen asti. Hän oli myös kauppala-
nhallituksen ja työasiainlautakunnan
jäsen.

Lekander tunnettiin kaikissa tehtävis-
sään rauhallisena ja päättäväisenä mie-
henä ja hänen kokemustaan tarvittiin
monilla aloilla.

Syyskuun 14 pnä kuoli työmatkallaan
Kuusankoskella metsätyömies Muisto
P a l o n e n. Hän oli syntynyt 14. 4.
1910 Valkealassa. Yhtiön palvelukseen
hän tuli ensimmäisen kerran Voikan rai-
tiotielle ja työskenteli sen jälkeen Voi-
kan tehtaan eri osastoilla sekä 15 vuotta
Sampo-tehtaalte siirtyen v. 1953 metsä-
osaston litin piiriin toimien erilaisissa
metsäalan tehtävissä kuolemaansa saak-
ka. Palvelusaikaa hänelle kertyi 30
vuotta.

Vainajaa jäivät lähinnä kaipaamaan
vaimo ja poika.

Syyskuun 27 pnä kuoli lyhyen ja an-
karan taudin murtamana Kymin Oy:n
monikymmenvuotinen, uskollinen työn-
tekijä, ylimestari Alvar H a r l i n elä-
mänkaaren ollessa saavuttamaisillaan
60 vuoden rajapyykin. Hän oli syntynyt
Valkealassa 11. 11. 1899. Yhtiön pal-
velukseen hän tuli jo 14-vuotiaana,
aluksi puusepänverstaalle setänsä Hjal-
mar Harlinin oppipojaksi, mutta joutui
tarmonsa ja taitonsa ansiosta piankin
työnjohtotehtäviin, missä ominaisuudessa
hänen kykyjään on käytetty noin 30
vuoden ajan. Alvar Harlin oli mies, joka
ei tuntenut sanaa 'mahdoton'. Yli-
pääsemättömimminkin tehtävän ollessa
kysymyksessä hän oli aina valmis yrit-
tämään siinä useimmiten onnistuen ja
samalla valaen omalla tarmokkuudel-
laan innostusta toisiinkin. Kaikkiin saa-
miinsa tehtäviin niiden suuruudesta
riippumatta hän suhtautui vakavuudella
ja perusteellisuudella. Hänen elämänmyönteisyyttään ja jatkuvaa hen-
kistä vireyttään todisti se, että kaikkia
kehityksen suomia mahdollisuuksia hän
aina ja varauksetta oli heti valmis käyt-
tämään hyödyksi. Näiden erinomaisten
työnjohtokykyjensä ansiosta hänet vuo-
den 1958 alusta nimitettiin Kymin ra-
kennusosaston ylimestariiksi.

Tasavallan presidentti myönsi v.
1955 Alvar Harlinille tunnustukseksi
hänen ansioistaan Suomen Valkoisen
Ruusun Ritarikunnan I luokan mitalin.

Tunnollisen päivätyönsä lisäksi riitti
Alvar Harlinilta aikaa myös erikoishar-
rustuksille, joista läheisin oli varmaan-
kin palokuntatyö. Kymintehtaan—Kuu-
sankosken palokuntaan hän kuului noin
40 vuoden ajan toimien sen 1. palomes-
tarina ja varapuheenjohtajana sekä pa-
lopäällikkönä vuosina 1950—58. Näistä
ansioista hänelle myönnettiin Yleisen
Palokuntaliiton ansiomitali sekä Suomen
Palopäällöstöliiton ansioristi.

Muisto Palonen

Valkealan Säästöpankin Kuusankos-
ken konttorin valvojana hän toimi vuo-
desta 1948 alkaen kuolemaansa asti.

Aunuksen retkeen v. 1919 Alvar
Harlin osallistui konekiväärikomppanian
kiväärijohtajana saaden Aunuksen ur-
hoollisuusmitalin ja Heimosoturiristin.
Suojeluskuntaan hän kuului sen perusta-
misesta lähtien ja toimi viime sotien
aikana palopäällikkönä kotijoukkojen
ilmasuojelukeskuksesta sekä hoiti 'kesä-
sodan' jälkeen jonkin aikaa turvalli-
suustarkastajan tehtäviä.

Mestarikerhoa perustettaessa toimi
Alvar Harlin puheenjohtajana ja laati
sen säännöt. Kymintehtaan Urheiluseu-
raan hän liittyi kohta sen perustamisen
jälkeen kunnostautuen erikoisesti hiih-
dossa. Myös musiikki oli aina lähellä
Alvar Harlinia. Nuorempana hän kuu-
lui torvisoittokuntaan ja Sekakuoro
Kaiun uskollisena ja ansioituneena bas-
sona hän lauloi n. 40 vuotta kuulu-
en pitkän ajan kuoron johtokuntaan huo-
lehtien viimeisinä vuosina kuoron talou-
denhoitajan tehtävistä. Hänelle on
myönnetty Sulasolin Kymenlaakson pii-
rin ansiomerkki.

Tämä pidetty ja rehti mies jätti jäl-
keensä aukon, jota on vaikea täyttää.

Alvar Harlin

Toimituksen tuolilta

Kaikki on perin suhteellista: nopeus ja hitaus, rikkaus ja köyhyys, viisaus ja tyhmyys.

Auton vauhti on matelemista verrattuna äänivallin ylittävän lentokoneen nopeuteen ja sen meno taa- sen kuin paikalleen jäämistä, kun Lunik suhahtaa avaruuteen kuuta kiertämään ja sen takapuolta valokuvaamaan. Ja tämäkin huima nopeus kalpenee valon nopeuden rinnalla.

Entä entisajan matkamies, joka vyötti itsensä, heitti haarapussin olalleen, otti sauvan käteensä ja lähti vaeltamaan. Siinä sitä aikaa kului samoin kuin kengänpohjia, mikäli kulki ei tallustellut paljain jaloin. Sellainen matkanteko ei enää sovi nykyajan vauhtikäsitteeseen. Vaivoin saa tämän avaruusajan ihminen enää syntymään mielikuvaan tuollaisesta jalan vaeltajasta. Ja kuitenkin myös sillä tavoin nähtiin ja opittiin maailmaa: luontoa ja ihmisiä, jopa maita ja kansoja. Maailmassa onkin ollut suuria vaeltajia, jotka ovat vaellusvuosiltaan tuoneet paljon tuliaisia myös muille jaettavaksi. Muistakaamme vain oman kansamme suurta vaeltajaa Elias Lönnrota, joka keräsi matkoillaan talteen Kalevalan ja Kantelettaren säkeet ja paljon muuta vanhan kansan viisautta.

Yhtä suhteellista on rikkaus ja köyhyys. Filmitähti tuntee olevansa konkurssin partaalla, kun hänen omaisuutensa on huvennut miljoonaan dollariin. Me puolestamme tunsimme itsemme rikkaaksi, kun koulupoikana ensimmäistä kertaa kesätoissa ollessamme saimme ensimmäisen viikkotilin á kolme markkaa tunnilta. Ikävä kyllä sen jälkeen emme ole enää tunteneet itseämme yhtä rikkaaksi.

Viisaudesta ja tyhmyydestä olisi paras pysytellä vaiti. Hyvät lukijat, kaikki te tiedätte, että nämä paljon puhuvat sanat jos mitkään ovat suhteellisia. Siitä voimme kai sentään olla yksimielisiä, että tyhmyys on monin verroin yleisempää kuin viisaus.

*

Mutta näitä asioita voidaan tarkastella hieman toiseltakin noin niin kuin enemmän inhimilliseltä kannalta. Nopeuden ja hitauden voimme silloin tulkita paremminkin sanoilla etäisyys ja läheisyys. Matkantekoahan siinäkin tarvitaan, kun etäännyttään jostakin ja lähestytään jotakin. Ja millainen on vauhti päällä, sen nopeammin se tapahtuu.

Me ihmiset elämme kanssasariemme ja -veljemme joukossa, kuten kauniisti sanotaan. Perin lähellä olemmekin toisiamme mutta usein kuitenkin suunnattoman etäällä. Aivan kuin olisimme toisista maailmoista, toisilta planeetoilta. Kuljemme nokka pystyssä, tyyriin näköisinä ja muut ympärillämme ovat meille tyhjää ilmaa. Itse asiassa sellainen asennoituminen on aika hassunkurista, varsinkin sellaisten ihmisten kesken, jotka jo olosuhteiden vuoksi joutuvat elämään yhdessä, vieläpä tekemään työtä samojen vankkureiden eteen valjastettuna.

Jostakin syystä saattaa sitten tapahtua sellainen ihme, että tutustummekin niin sanottuun lähimmäiseemme ja hämmästyseksemme huomaamme, että hän on todella lähimmäinen. Huikea välimatka on äkkiä lyhentynyt. Ja jos olemme rehellisiä itseämme kohtaan, iloitsemme tästä tuttavuudesta vilpittömästi.

Tuntemme myös rikastuneemme. Omaan ahtaaseen kuoreen vetäytyminen on köyhyyttä, mutta vilpittömän lähentyminen ja ystäväystyminen rikkautta. Huomaamme sen parhaimmissa tapauksissa niin arvokkaaksi omaisuudeksi, ettemme haluaisi sitä mitenkään menettää.

Niin, sitä rikkautta on monenlaista ja monenlaista on myös viisautta. Älynlahjat ovat tietysti epätasaisesti jakautuneet, mutta jos puhumme elämänasenteista, ennen kaikkea elämänviisaudesta, niin sen hankkimisessa ei järki läheskään aina näyttele tärkeintä osaa. Siihen tarvitaan juuri tuota lähimmäistemme löytämistä, hyvien ihmissuhteiden käsittämistä henkiseksi rikkaudeksi, yksinkertaisten elämäntotuuksien löytämistä.

*

Tulimme näihin mietteisiin, kun meillä oli jälleen useaan kertaan tilaisuus tavata eläkeläisiämme. Heidän puheistaan ja olemuksestaan kuvastuu juuri tuollaista elämänviisautta. Siinä on kokemusten kirkastamaa elämänasennetta, jota ei voi olla ihailematta. Turhantärkeys on rapissut pois ja tilalle on tullut luonnollisuus.

Ilahduttavaa on todeta, että he ovat löytäneet kestäviä henkisiä arvoja juuri siitä ympäristöstä, jossa he ovat pitkän työpäivänsä suorittaneet. Työ ei ole ollut heille yksinomaan raatamista, jokapäiväisen leivän hankkimista, vaan se on muodostunut elämää rikastuttavaksi kokemukseksi. Muistojen kirjassa ei ole paljonkaan annettu tilaa ikäville ja katkerille tapahtumille, vaan sinne on mieluummin talletettu sellaista, joka yhä lämmittää heidän mieltään.

Nykyisin puhutaan paljon suhdetoiminnasta, suhteiden hoitamisesta. Sitä oikein opiskellaan ja tarpeen se onkin. Oppitunti näiden eläkeläisvanhusten parissa oli omiaan antamaan meille yksinkertaisia mutta päteviä neuvoja ja ohjeita siitä, miten oikeiden ja kestävien suhteiden luomisessa tulisi menetellä.

Kiitoksia vain paljon teille kaikille yhtiöläisvanhuksillemme, joita meillä on viime aikoina ollut tilaisuus tavata ja joiden kanssa olemme voineet keskustella.

T u o m o

83-vuotias leskirouva Vilhelmiina Merilä, syntynyt Pyhäjärven Haaviston kylästä, seitsemän lapsen äiti, viettää tyytyväisenä vanhuuden päiviään Vanjärven vanhusten kodissa

